

Hamar Roklub 1881

Saksbehandler, innvalgstelefon

Erica Neby, 62 55 11 65

Heidi Eriksen, 61 26 60 60

Att. Tor Eng

Åkersvika naturreservat - dispensasjon for flytting av stein og grus i utløpet av Veslemjøsa

Statsforvalteren i Innlandet gir Hamar Roklub 1881 dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 c og 5 a og fra forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 1 a for fjerning av større steiner og grus ved utløpet til Veslemjøsa i Åkersvika naturreservat i løpet av høsten/vinteren 2021 og 2022. Se vurdering og tilknyttede vilkår nedenfor.

Søknad

Vi viser til vår befaring 29. september 2021 og til deres søknad av 21. oktober 2021 om dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat til å flytte på store steiner og fjerne grus fra utløpet av Veslemjøsa. Bakgrunnen for søknaden er at ro- og kajakk-klubben bruker Veslemjøsa som utgangspunkt for sin virksomhet, og at utløpet nå har bygget seg opp så pass mye at det ikke er mulig å passere med en robåt lenger. Dere ønsker derfor å flytte på noen store steiner i utløpet og fjerne deler (15 meter) av en grusrygg som har bygget seg opp over tid, uten å senke bunnivået i utløpet. Dere ønsker å utføre tiltaket i løpet av våren 2022 med hjelp av gravemaskin.

Åkersvika naturreservat

Åkersvika naturreservat ble opprettet 1974 og har status som Ramsarområde og dermed internasjonal verdi som våtmark. Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å bevare et verdifullt våtmarksområde som et dynamisk og komplekst innlandsdelta med kroksjøer og meandere og med stor variasjon i naturtyper, blant annet rike utforminger av bløtbunn, sumpmark, fuktenger, flomskogsmark og fastmarksskogsmark. Området har særlig stor betydning for biologisk mangfold i form av raste- og hekkeområder for våtmarksfugl og som leve- og voksested for sjeldne og truede plante- og dyrearter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i en god tilstand og eventuelt videreutvikle dem.

Ifølge verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 c må det ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige

innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., henleggelse eller opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende. Verneforskriften § 5 a forbyr motorferdsel på land.

Det finnes ikke spesifiserte unntaks- eller dispensasjonshjemler i verneforskriften som det omsøkte tiltaket kan vurderes etter, og søknaden må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 8, jf. naturmangfoldloven § 48. Denne hjemmelen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

I tillegg må søknaden vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, jf. naturmangfoldloven § 7 om prinsipper ved offentlig beslutningstaking, og vise hvordan disse er vektlagt.

Fysiske tiltak i vassdrag

Ifølge forskrift om fysiske tiltak i vassdrag er det uten tillatelse fra Statsforvalteren eller Fylkeskommunen forbudt å sette i verk fysiske tiltak som medfører eller kan medføre fare for forringelse av produksjonsmulighetene for fisk eller andre ferskvannsorganismer,

Statsforvalterens vurdering

Kunnskapen om verneverdiene i naturreservatet er god. Sist oppdatert med kartlegginger i forkant av revisjonen av verneforskrift og grenser i 2016 i forbindelse med ombyggingen av E6 gjennom området, samt registreringer av arter og naturtyper i Naturbase og Artskart. Det gjøres også årlige fugletellinger i reservatet. Vi vet ikke like mye om naturtyper i vann, men vi har en oversikt over registrerte vannplanter og fisk i reservatet, men ikke akkurat hvor de forekommer. Vi har vært på befaring i området og sett på grusmassene som ønskes fjernet. Vi mener derfor at kunnskapsgrunnlaget er godt nok for å kunne vurdere denne søknaden, jf. naturmangfoldloven § 8 og § 9 (føre-var-prinsippet).

Grusmassene dere ønsker å fjerne består av små steiner innblandet med asfalt, tegl og diverse andre ikke-naturlige objekter. Utenfor grusryggen er det mudder. Vegetasjonen på den aktuelle grusryggen består av ulike grasarter, og området er NiN-kartlagt som *løs sterkt endret fastmark*. Innenfor grusryggen i Veslemjøsa er det et område med helofyttsump og utenfor mot Mjøsa er det et område med åpen grunnlendt kalkmark. Se kartet i figur 1 nedenfor.

De store steinene dere ønsker å flytte på blir brukt som sitteposter for flere fuglearter. Derfor bør disse flyttes sidelangs, fremfor å skyves ut på dypere vann.

Veslemjøsa har alltid hatt vannkontakt med store Mjøsa, og det er ikke et forvaltningsmål at Veslemjøsa skal omformes til en lukket dam. Derfor ser vi ikke noen store konflikter knyttet til at utløpet mot Mjøsa blir utvidet noe, så lenge mudderområdene, de geologiske forekomstene eller viktig vegetasjon ikke blir berørt negativt.

Figur 1. Flyfoto over Veslemjøsa ved lavvann. Blå skravur er helofyttsump. Grønn skravur ut mot Mjøsa er åpen grunnlendt kalkmark. Grønn skravur på grusryggen er løs sterkt endret fastmark.

Dersom man skal fjerne deler av grusryggen, må tiltaket begrenses til den ytterste delen av grusryggen, inn mot utløpet, slik som dere har skissert på bildene vedlagt søknaden og som er vist med blå strek på kartet i figur 2 nedenfor. Dette er viktig for å ikke forringe helofyttsumpen (se kart i figur 1) som antakeligvis har etablert seg inne ved kanten av land fordi vannet/isen ikke forstyrrer plantene der. Det er også viktig at det ikke fjernes mer enn selve ryggen av gruset, slik at grusryggen etter tiltaket havner på samme nivå som mudderet utenfor – ikke lenger ned. Gruset som fjernes må kjøres bort til egnet sted utenfor reservatet. Dersom tiltaket utføres på denne måten, mener vi ikke at det vil føre til at den samlede belastningen på økosystemene i Åkersvika blir for stor, jf. naturmangfoldloven § 10.

Naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver er ikke relevant i denne saken.

Tidspunktet på våren er uheldig med tanke på rastende trekkfugl, derfor må tiltaket utføres på høsten eller vinteren når hovedmengden av trekkfugler har forlatt reservatet – etter oktober og før mars. Bruk av motorisert ferdsel må begrenses til land, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker, metoder og tidspunkt.

Figur 2. Flyfoto over Veslemjøsa som viser aktuell grusrygg som ønskes fjernet ved den blå streken.

Det aktuelle området kan trolig være oppvekstområde for ulike fiskearter i Mjøsa, men vi vurderer det slik at i tidsrommet oktober – mars er det hverken gyting som foregår i det aktuelle området, og eller yngel som kan bli påvirket av inngrepene, og tiltakene vil trolig ikke ha noen skadevirkning på hverken fisk eller kreps i Åkersvika.

Med de vilkår som følger denne tillatelsen, anser vi ikke at tiltaket vil være i strid med verneformålet og kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Dermed er vilkårene for å kunne gi en dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ oppfylt. Vi har i denne vurderingen også lagt vekt på at tiltaket har stor betydning for søker.

Presedensvirkningen av en tillatelse til å fjerne en grus for å kunne fortsette med klubbens roaktivitet vurderer vi å være lav, siden det må være et begrenset antall tilfeller hvor dette er aktuelt i verneområder.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48, første alternativ, gir Statsforvalteren i Innlandet Hamar Roklub 1881 dispensasjon fra verneforskriften for Åkersvika naturreservat § 3 c og § 5 a for flytting av store steiner sidelengs og for fjerning av grusmasser uten å senke bunnivået i utløpet av Veslemjøsa i Åkersvika naturreservat.

I samråd med Innlandet fylkeskommune gir Statsforvalteren i Innlandet også tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag av 15. november 2004, §1, første ledd, bokstav a til de omsøkte tiltakene.

Følgende vilkår er knyttet til tillatelsen:

- Tillatelsen gjelder for Hamar Roklub 1881 med eventuell underentreprenør for flytting av store steiner sidelengs og for fjerning av grusmasser i området vist med blå strek på kartet i figur 2.
- Det kan brukes gravemaskin på land for å utføre tiltaket.
- Bunnivået i utløpet av Veslemjøsa skal ikke senkes.
- Gruset som fjernes må kjøres bort fra reservatet.
- Tiltaket kan bare utføres i tidsperiodene 31. oktober - 1. mars 2021 og 2022.
- Det skal tas hensyn til vegetasjon og dyreliv når tiltaket utføres.
- Denne tillatelsen må medbringes i felt når tiltaket pågår.

Dette vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Vi gjør oppmerksom på at denne dispensasjonen kun gjelder i forhold til verneforskriften for Åkersvika naturreservat. Dere må selv innhente tillatelse etter annet lovverk i tillegg til eventuell grunneiertillatelse.

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Statsforvalteren i Innlandet.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Erica Neby
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Innlandet fylkeskommune	Pb. 4404	2325	HAMAR
Hamar kommune	Postboks 4063	2306	HAMAR